

IZVJEŠTAJ

Monitoring medija - izvještavanje o ranjivim grupama

Podrška medijskim slobodama i novinarskim standardima

IZVJEŠTAJ ZA JUL

Podgorica, avgust 2021.

Norwegian Embassy
Belgrade

B | T | D

The Balkan Trust
for Democracy

A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

I UVOD

Građanska alijansa, u saradnji sa Sindikatom medija Crne Gore, sprovodi monitoring online medija o izvještavanju o ranjivim grupama, za potrebe projekta „Podrška medijskim slobodama i novinarskim standardima“.

Realizaciju projekta je finansijski podržala ambasada Kraljevine Norveške u Beogradu. Na projektu su angažovani monitori: Milan Radović, Zoran Vujičić, Amina Murić i Mehdina Kašić Šutković. Podršku su nam pružile i kolege iz Sindikata medija.

Projekat „Podrška medijskim slobodama i novinarskim standardima“ je obuhvatio praćenje tekstova o ranjivim kategorijama, registrovanje govora mržnje u tekstovima ili komentarima, kao i objavu lažnih vijesti.

Tekstovi koje je Građanska alijansa pratila se odnose na ranjive grupe u koje spadaju migranti, LGBTQ, osobe sa invaliditetom, Romi i ostali manjinski narodi. Posebna pažnja je bila na komentarima kako bi se uočile reakcije koje mogu biti problematične sa stanovišta odnosa prema svima onima koje obuhvatamo pod kategorijom „ranjive grupe“.

Građanska alijansa je pratila sledeće portale: RTCG, Vijesti, CDM, Portal Analitika, Fos Media, Portal Herceg Novi, Radio Berane, Rožaje net, Portal Ulcinj, PV informer i Skala radio.

Pratili smo internet portale, jer su oni direktno povezani sa društvenim mrežama i zato što se putem njih brže i jednostavnije šire vijesti. Osim toga, portali imaju veći doseg u poređenju sa tradicionalnim medijima, zbog rasta broja korisnika, naročito mladih. Osim portala, Građanska alijansa je pratila i njihove objave na Facebook mreži.

II SAŽETAK

Mediji imaju veoma važnu ulogu kada je u pitanju promocija jednakosti kao i borba protiv diskriminacije, samim tim je bitno istaći činjenicu da se njihov rad ne odnosi samo na izvještavanje o aktuelnim događajima. Zbog same važnosti medija, njihovo izvještavanje mora biti slobodno, adekvatno i profesionalno. Pored toga, mediji se moraju transparentno boriti protiv govora mržnje i netrpeljivosti.

U periodu od 01.07. do 31.07.2021. Građanska alijansa je pratila pet nacionalnih portala i to: RTCG, Vijesti, CDM, Portal Analitika, Fos Media kao i šest regionalnih portala: Portal Ulcinj, PV informer, Skala radio, Radio Berane, Rožaje Net i Portal Herceg Novi.

U posmatranom periodu analizirali smo 117 tekstova koji su u svom sadržaju ili u komentarima tretirali pitanja ranjivih grupa. Praćeni portali nisu objavljivali tekstove koji su sadržali elemente govora mržnje, takođe navedeni portali nisu objavljivali lažne vijesti koje se odnose na ranjive grupe u koje spadaju osobe sa invaliditetom, migranti, žene, Romi i drugi manjinski narodi, pripadnici LGBTQ zajednice i drugi.

Od ukupno 117 analiziranih tekstova, portal RTCG je objavio 21 tekst, Vijesti 36, CDM 34, Portal Analitika devet, Fos Media tri, PV Informer četiri, Skala radio pet, Radio Berane dva i Portal Herceg Novi jedan tekst. Portali Rožaje net i Portal Ulcinj u posmatranom periodu nisu objavljivali tekstove koji tretiraju ranjive grupe, niti su korisnici ostavljali komentare koji su tretirali pripadnike ranjivih grupa.

Novi Zakon o medijima u svojim članovima 26 i 36 kaže da su urednici dužni da komentare koji sadrže govor mržnje ili komentare koji promovišu ili pozivaju na diskriminaciju, filtriraju i obrišu. U toku monitoringa, Građanska alijansa je uočila poštovanje gore navedenih članova zakona od strane urednika portala.

Monitoringom nije registrovan nijedan negativni komentar na praćenim portalima na tekstove koji su se odnosili na pripadnike ranjivih grupa, dok su se negativni komentari čitalaca mogli uočiti na Facebook stranicama praćenih portala.

Primjetan je mali rast kada je u pitanju objavljivanje tekstova koji se direktno ili indirektno odnose na ranjive grupe u odnosu na prošli mjesec. U junu mjesecu je bilo 113 tekstova koju su tretirali nekog od pripadnika ranjivih grupa, dok je u julu zabilježeno 117 tekstova. Pohvalna je činjenica da se u odnosu na mjesec maj bilježi porast tekstova koji svojim sadržajem obuhvataju ranjive grupe za 46.25%.

Na osnovu daljeg monitoringa, obrađene tekstove smo podijelili na osnovu tretmana manjina u tri kategorije, a to su: direktni, indirektni i tekstovi koji ne tretiraju pitanje manjina. Direktnu grupu tekstova čini oni tekstovi čiji se sadržaj direktno odnosio na pripadnike ranjivih grupa, a indirektni tekstovi su oni koji nisu konkretno obrađivali pitanje pripadnika ranjivih grupa. Treći tretman je obuhvatao tekstove koji se uopšte nisu bavili ranjivim grupama, ali su kod čitalaca izazvali reakcije u vidu komentara koji sadrže odnos, odnosno lični stav prema nekoj od ranjivih grupa.

Direktnih tekstova je bilo 95, dok je indirektnih bilo 22. Tekstova iz treće kategorije nije bilo. Građanska alijansa je pored tretmana pripadnika ranjivih grupa, pratila i ton teksta. Ton teksta je mogao biti pozitivno-informativan, afirmativan, neutralan, negativan i imamo i grupu tekstova u koju smo svrstali tekstove za koje je na osnovu sadržaja bilo teško odrediti ton. Pozitivno-informativnih tekstova je bilo 48, neutralnih 45, afirmativnih 21, negativnih jedan i u kategoriju koju je teško odrediti, našla su se dva teksta.

Slijedi detaljnija analiza navedenih podataka.

III REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Monitoringom medija za mjesec jul, analizirano je 117 tekstova čiji se sadržaj direktno ili indirektno odnosio na pripadnike ranjivih grupa u koje spadaju: žene, migranti, Romi i drugi manjinski narodi, pripadnici LGBTQ zajednice, osobe sa invaliditetom (OSI) i drugi.

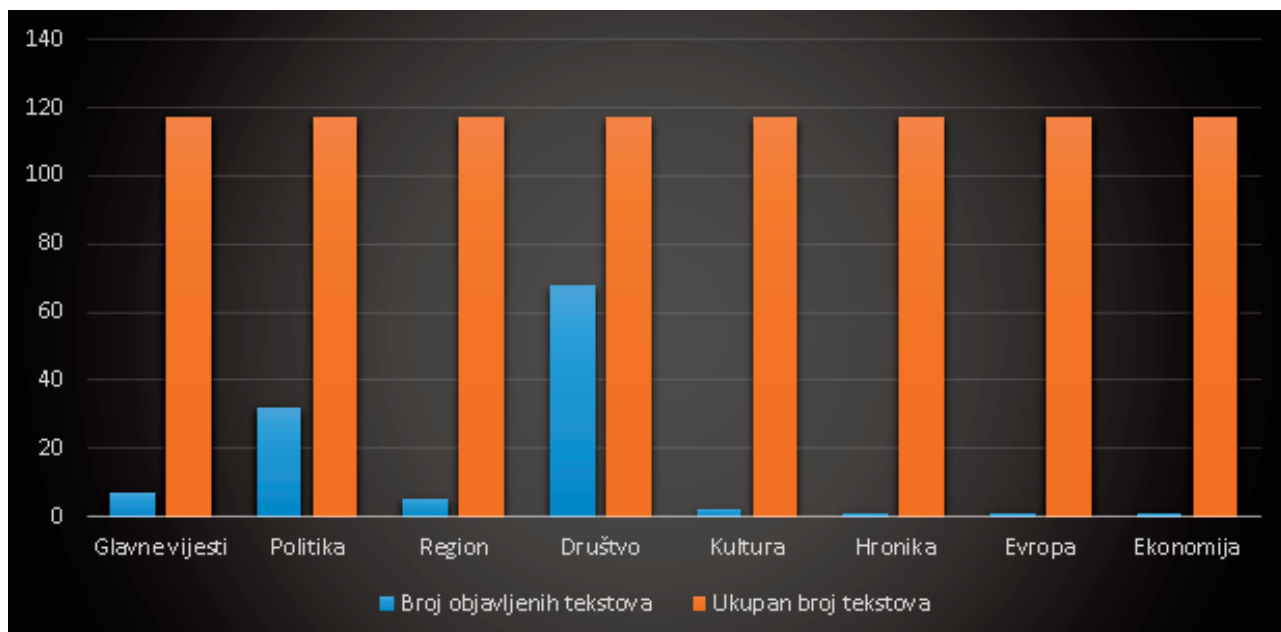
U direktnu kategoriju spadaju tekstovi čiji je primarni tretman pitanje ranjivih grupa, u indirektnu kategoriju spadaju tekstovi koji su u dijelu svog sadržaja bili posvećeni ranjivim grupama, dok je kategorija tekstova koji ne tretiraju manjine obuhvatala tekstove čiji su komentari sadržali negativan ton ili govor mržnje koji je upućen pripadnicima ranjivih grupa.

Kao što smo već naveli ranije, od ukupno 117 tekstova, 22 su bila indirektna, a 95 direktnih.

U tabeli koja slijedi možete vidjeti broj indirektnih, direktnih i tekstova koji ne tretiraju manjine po portalima.

	Direktni	Indirektni	Ne tretiraju
RTCG	19	2	0
Vijesti	29	7	0
CDM	24	10	0
Fos Media	3	0	0
Portal Analitika	8	1	0
PV Informer	4	0	0
Radio Berane	2	0	0
Skala Radio	5	2	0
Portal Herceg Novi	1	0	0
Rožaje Net	0	0	0
Portal Ulcinj	0	0	0

Pored monitoringa tekstova, pratili smo i rubrike u kojima su objavljivani tekstovi. Na **Grafikonu 1** se daje prikaz rubrika u kojima se nalaze tekstovi koji se na direktan ili indirektan način bave ranjivim grupama.

Grafikon 1 – Broj objavljenih tekstova po rubrikama

Grafikon 1 nam daje prikaz broja objavljenih tekstova koji su na direktan ili indirektan način odnosili na pripadnike ranjivih grupa. Najviše tekstova je bilo objavljeno u rubrici Društvo i to 68, u rubrici Politika su objavljena 32 teksta, u rubrici Glavne vijesti sedam, u rubrici Region pet, u rubrici Kultura dva, dok je u rubrikama Hronika, Evropa i Ekonomija objavljen po jedan tekst.

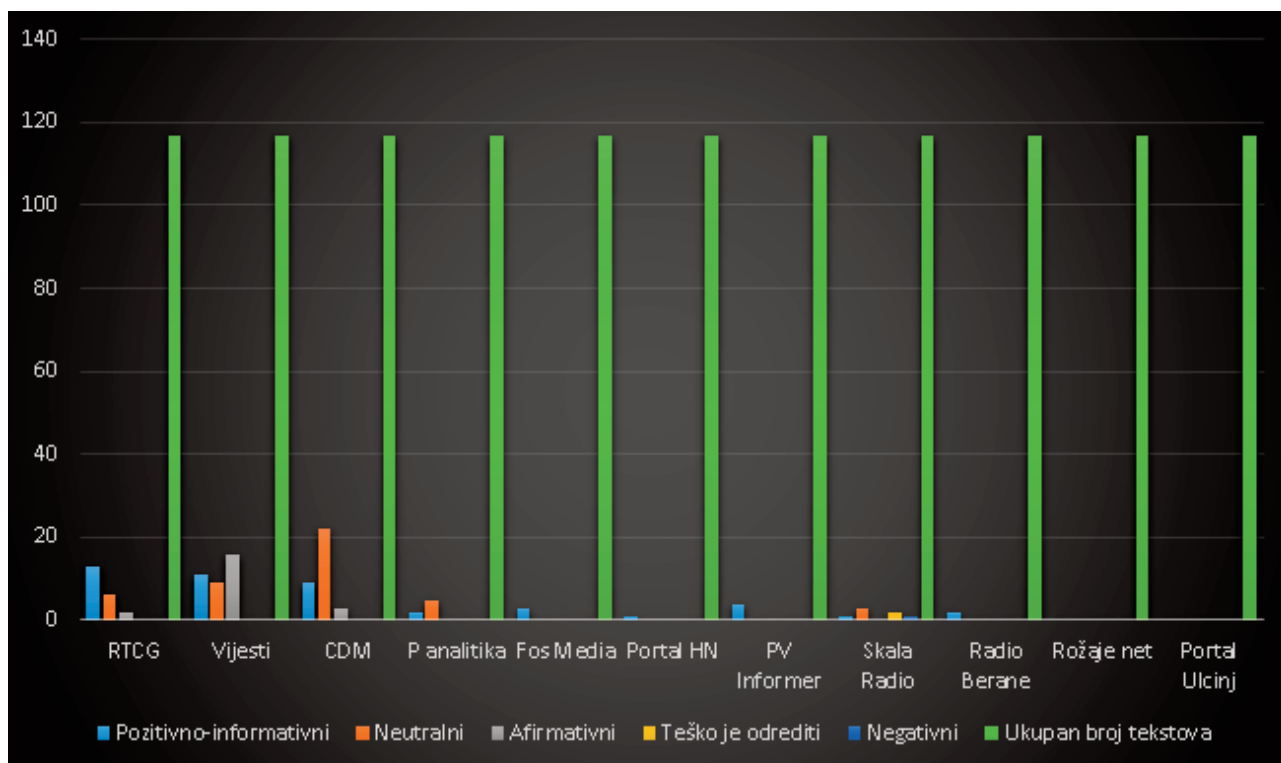
Istraživanje je pokazalo da je portal RTCG objavio 21, CDM 24, Fos Media 3, Vijesti 36, Portal Analitika devet, PV Informer četiri, Radio Berane dva, Skala Radio sedam i Portal Herceg Novi jedan tekst čiji se sadržaj odnosi na nekog od pripadnika ranjivih grupa. Portali Rožaje net i Portal Ulcinj nisu objavljivali tekstovi čiji je sadržaj tretirao pripadnike ranjivih grupa.

U tabeli koja slijedi možete vidjeti koliko je koji portal objavio tekstova o kojoj ranjivoj grupi.

	RTCG	Vijesti	CDM	Fos Media	Portal Analitika	PV Informer	Radio Berane	Skala Radio	Portal HN
Migranti	0	0	3	1	0	0	0		0
LGBTQ	3	9	3	0	0	0	0	1	1
Romi	2	1	0	0	0	0			0
Žene	1	0	6	0	0	0	0		0
Jevreji	0	0	0	0	0	0	0		0
Osobe sa invaliditetom (OSI)	2	4	3	0	0	1	0	1	0
Muslimani	11	14	0	0	0	1	2		0
Bošnjaci	0	3	1	1	0	0	0		0
Albanci	0	1	1	0	0	0	0		0
Srbi	1	4	12	0	0	0	0	3	0
Crnogorci	1	0	6	0	9	0	0	1	0
Hrvati	0	0	2	1	0	0	0	1	0

Građanska alijansa je i pratila ton tekstova koji su odnosili na pripadnike ranjivih grupa. Ton teksta smo podjelila na pozitivno-informativni, afirmativni, neutralni, negativni i u kategoriju „teško je odrediti“ gdje smo svrstavali tekstove čiji ton nije bio jasan.

Na **Grafikonu 2** se može vidjeti ton tekstova po medijima koje smo pratili.

Grafikon 2. Ton tekstova po medijima

Na **Grafikonu 2** vidimo kakav je ton tekstova bio na praćenim portalima kao i koliko je koji portal objavio pozitivno-informativnih, neutralnih, afirmativnih, negativnih i tekstova koji spadaju u kategoriju „teško je odrediti“. Portal RTCG je objavio šest neutralnih, dva afirmativna i 13 pozitivno-informativnih tekstova. Portal Vijesti je imao devet neutralnih, 11 pozitivno-informativnih i 16 afirmativnih tekstova. Na portalu CDM je bilo devet pozitivno-informativnih, tri afirmativna i 22 neutralna teksta. Portal Analitika je objavio pet neutralnih i dva pozitivno-informativna. Skala Radio je imao jedan negativni i jedan pozitivno-informativni tekst, tri neutralna i dva teksta čiji je ton bilo teško odrediti. Fos Media je imao tri pozitivno-informativna teksta, Portal Herceg Novi jedan pozitivno-informativni, PV informer je imao četiri pozitivno-informativna teksta i Radio Berane je imao jedan pozitivno-informativni tekst. Rožaje net i Portal Ulcinj nisu imali objava koje se odnose na pripadnike ranjivih grupa.

Komentari

Kada govorimo o komentarima na praćenim portalima, Građanska alijansa je monitoringom utvrdila da mediji poštuju zakon i ne objavljuju, odnosno uklanjaju komentare koji su negativni i mogu doprinjeti širenju govora mržnje, samim tim je pohvalna činjenica da u periodu od 01.07.-31.07.2021. na navedenim portalima nije bilo komentara koji su sadržali elemente govora mržnje ili na bilo koji način bili negativni prema pripadnicima ranjivih grupa. Međutim, kada su u pitanju Facebook stranice praćenih portala, tu je registrovan veliki broj negativnih i uvredljivih komentara koji mogu doprinjeti širenju govora mržnje, a upućeni su pripadnicima ranjivih grupa.

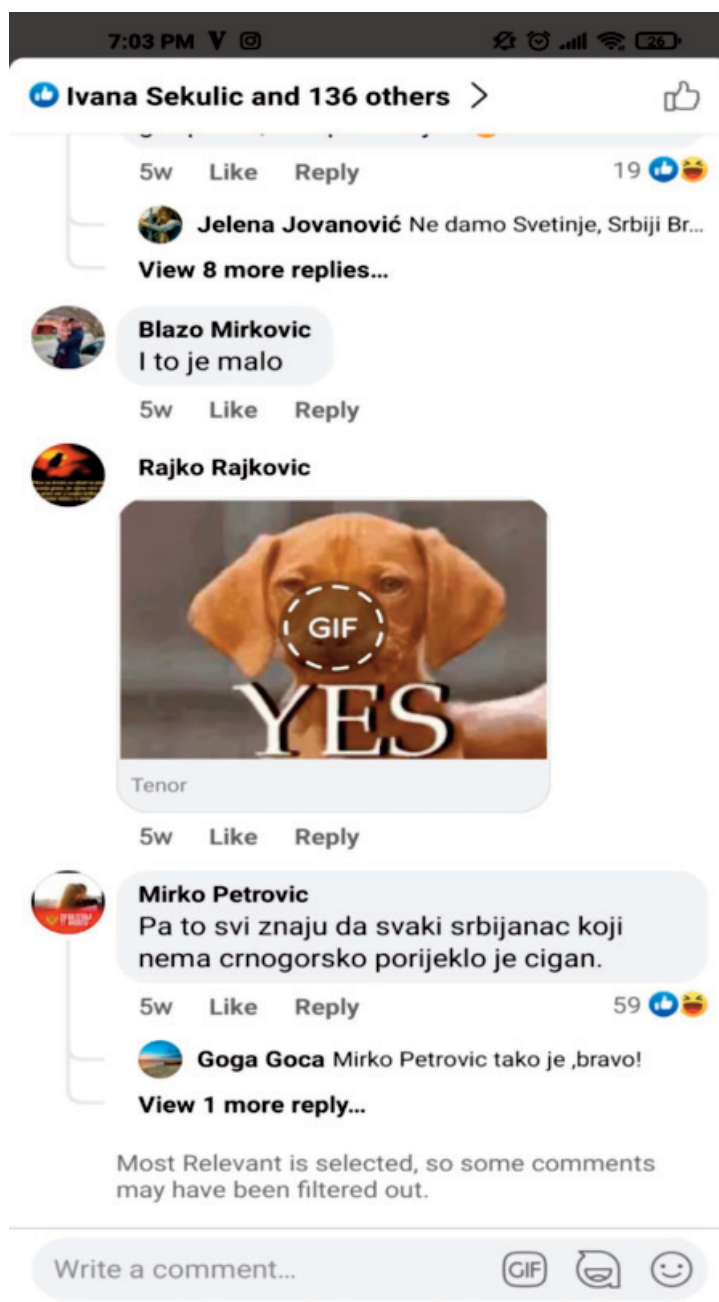
Građanska alijansa je svjesna činjenice da je teško iskontrolisati veliki broj komentara na Facebook stranicama praćenih portala, i zato svaki negativni komentar koji uoči prijavi i pošalje dopis uredniku portala da se ti komentari uklone sa objava.

U daljem dijelu izvještaja možete vidjeti komentare koji se nalaze na Facebook stranici portala RTCG, a upućeni su pripadnicima manjinskih naroda, Srbima. Komentari su negativni, sadrže lični stav čitalaca portala i doprinose širenju govora mržnje.

Na slici iznad je negativni komentar koji ispoljava govor mržnje prema manjinskom narodu, Srbima. Ovaj komentar je prijavljen i poslat je dopis uredniku portala RTCG kako bi ga uklonio u zakonski predviđenom roku za uklanjanje komentara.

Još jedan negativan komentar upućen Srbima, našao se i na Facebook stranici portala CDM. I ovaj komentar je prijavljen i poslat je dopis uredniku portala CDM da isti ukloni. Tekst, kao i komentar možete vidjeti na ovom linku:

<https://www.facebook.com/349004931856930/posts/4310612392362811/?sfnsn=mo>

Zabrinjavajuća je činjenica da se na društvenoj mreži Facebook, na stranicama raznih portala, mogu sve češće vidjeti uvredljivi i negativni komentari, kao i komentari koji u sebi sadrže ili elemente za širenje govora mržnje ili govor mržnje.

IV ZAKLJUČCI I PREPORUKE

U izvještajnom periodu za mjesec jul, Građanska alijansa je registrovala i analizirala 117 tekstova, koji su na direktan ili indirektan način obuhvatili pripadnike ranjivih grupa. Monitoringom je utvrđeno da se nastavlja praksa objavljivanja malog broja tekstova o ranjivim grupama, iako je pohvalna činjenica da je broj tekstova u poređenju sa prethodnim mjesecima u rastu. U aprilu je bilo 32 teksta, u maju 80, junu 113 a u julu 117 tekstova koju su na direktan ili indirektan način tretirali pripadnike ranjivih grupa.

Takođe, monitoringom je utvrđeno da se određeni pripadnici ranjivih grupa više tretiraju ukoliko u mjesecu za koji se vrši monitoring postoji neki bitan datum za određene pripadnike ranjivih grupa.

Primjer za gore navedeno je da je u mjesecu julu bio islamski praznik Bajram, što je dovelo do povećanja tekstova koji se odnosi na pripadnike manjinskog naroda – muslimane. Tako da je u julu objavljeno 28 tekstova koji su na direktan ili indirektan način tretirali pripadnike ovog manjinskog naroda, dok je u junu bilo objavljeno 12 tekstova koji su se odnosili na muslimane.

Takođe, prošli mjesec, odnosno mjesec jun je bio Mjesec ponosa za pripadnike LGBTQ zajednice, što je dovelo do povećanja tekstova koji su na direktan ili indirektan način tretirali pitanja pripadnika ove ranjive grupe, tako da je u junu bilo 35 tekstova koji su se odnosili na njih, dok u ovom mjesecu, julu, objavljeno je 19 tekstova koji su se odnosili na pripadnike LGBTQ populacije.

Građanska alijansa je monitoringom utvrdila postojanje govora mržnje u komentarima na Facebook stranicama portala CDM i RTCG i njihovom uredništvu je poslat sa dopis sa molobom da uklone komentare u skladu sa zakonskom obavezom, kako bi se spriječilo dalje širenje govora mržnje.

Uloga medija je veoma velika i veoma važna u društvu, tako da bi veći broj objavljenih tekstova o pripadnicima ranjivih grupa doprinio smanjivanju etničke distance, diskriminacije kao i unapređenju položaja pripadnika ranjivih grupa.

Takođe, monitoringom je registrovan i rast tekstova o ranjivim grupama što je veoma pohvalno, međutim taj broj tekstova je i dalje mali ako uzmemo u obzir da se mjesečno objavi na hiljade tekstova, a od toga, konkretno za mjesec jul, ranjivim grupama bude posvećeno 117 tekstova.

Stoga, pozivamo medije da u svom radu objavljuju više tekstova pozitivno-informativnog i afirmativnog tona, jer će na taj način značajno doprinjeti borbi protiv etničke distance i diskriminacije koja je izražena prema pripadnicima ranjivih grupa, posebno prema pripadnicima manjinskih naroda.